

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ καθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται καθαριστά. Ἄνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ “ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ”
B1, 5-8

1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα : “ Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν ... αἱ ἕξεις γίνονται”.
ΜΟΝΑΔΕΣ 10
2. Λαμβάνοντας υπόψη το χωρίο “ Μαρτυρεῖ δὲ ... ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί”, να αναφέρετε τι θέλει να αποδείξει ο Αριστοτέλης με το παράδειγμα που αντλεί από την πολιτική ζωή, πώς το αξιοποιεί και σε τι διαφοροποιείται ένα ανώτερο από ένα κατώτερο πολίτευμα.
ΜΟΝΑΔΕΣ 15
3. Επισημαίνοντας συγκεκριμένα παραδείγματα που αναφέρει ο Αριστοτέλης από τον χώρο των τεχνῶν και της καθημερινῆς ζωῆς, να εκθέσετε τη σχέση μεταξύ “ἐνεργειῶν” και “ἕξεων”.
ΜΟΝΑΔΕΣ 15
4. Ποιος εἶναι ο αριστοτελικὸς ορισμὸς της ευδαιμονίας και πώς μπορούν να την εξασφαλίσουν οι ἄνθρωποι ;
ΜΟΝΑΔΕΣ 10
5. Να γράψετε μία λέξη της αρχαίας ελληνικῆς ετυμολογικά συγγενή με τις παρακάτω λέξεις, αξιοποιώντας τα αποσπάσματα που δόθηκαν : αντιπολίτευση, αντίθεση, διένεξη, γελωτοποιός, ἐξοχή, γηγενής, φρενοκομείο, διάστρεμμα, επίδομα, πάρεργο.
ΜΟΝΑΔΕΣ 10

ΛΙΛΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εἰ οὖν γνῶσονται ὑμᾶς ἀποδεχομένους τὰς κατηγορίας τῶν πρότερον γεγενημένων, **τίνα** αὐτοὺς οἶσθε γνώμην ἔξειν περὶ σφῶν αὐτῶν; ἢ τίνα **αὐτῶν** ἐθελήσειν εἰς ἀγῶνας καθίστασθαι ἔνεκα τῶν πρότερον γεγενημένων; φανήσονται γὰρ πολλοὶ μὲν ἐχθροὶ πολλοὶ δὲ συκοφάνται, οἳ καταστήσουσιν αὐτῶν ἕκαστον εἰς ἀγῶνα.

Ἦκουσι δὲ νυνὶ ἀκροασόμενοι ἀμφοτέρω, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες ἀλλήλοις, ἀλλ' οἳ μὲν **εἰσόμενοι** εἰ χρὴ πιστεύειν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις καὶ τοῖς ὄρκοις οὓς ὠμόσατε ἀλλήλοις, οἳ δὲ ἀποπειρώμενοι τῆς ὑμετέρας **γνώμης**, εἰ αὐτοῖς ἔξεσται ἀδεῶς συκοφαντεῖν καὶ γράφεσθαι, **τοὺς δὲ** ἐνδεικνύναι, τοὺς δὲ ἀπάγειν.

Ἄνδοκίδου περὶ τῶν Μυστηρίων 104-105

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

καθίστημί τινα εἰς ἀγῶνα : μπλέκω κάποιον σε δίκη

ἐνδείκνυμι : καταγγέλλω

ἀπάγω : συλλαμβάνω, προσάγω στο δικαστήριο

ἀποπειρῶμαι : δοκιμάζω

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεῖ το κείμενο. **ΜΟΝΑΔΕΣ 20**
2. **τίνα, αὐτῶν, εἰσόμενοι, γνώμης, τοὺς δὲ** : Να χαρακτηριστοῦν συντακτικὰ οἱ λέξεις. **ΜΟΝΑΔΕΣ 5**
3. **“Εἰ οὖν γνῶσονται ... γεγενημένων”** : Να βρεθεῖ ἡ ἀπόδοση καὶ να τραπεῖ ὁ υποθετικὸς λόγος στο εἶδος τῆς ἀπλῆς σκέψης καὶ στο εἶδος τῆς ἀόριστης ἐπανάληψης στο παρόν-μέλλον. **ΜΟΝΑΔΕΣ 5**
4. Να γράψετε τοὺς ζητούμενους τύπους γιὰ καθεμιά ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου :
 - **γνῶσονται** : τὸ γ' πληθυντικὸ πρόσωπο προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' στήν ἴδια φωνή.
 - **οἶσθε** : τὸ ἴδιο πρόσωπο, στήν ἴδια ἐγκλίση, στὸν μέλλοντα, στήν ἴδια φωνή.
 - **ὠμόσατε** : τὸ γ' ἐνικὸ πρόσωπο οριστικῆς τοῦ ἐνεστώτα, στήν ἴδια φωνή.
 - **ἐνδεικνύναι** : τὸ β' ἐνικὸ πρόσωπο προστακτικῆς ἐνεστώτα στήν ἴδια φωνή.
 - **ἀπάγειν** : τὸ β' ἐνικὸ πρόσωπο προστακτικῆς ἀορίστου β' στή μέση φωνή.
 - **σφῶν αὐτῶν** : τὴν αιτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ στο ἴδιο πρόσωπο καὶ στο ἴδιο γένος.
 - **ἕκαστον** : τὴν ονομαστικὴ τοῦ θηλυκοῦ γένους στὸν πληθυντικὸ ἀριθμὸ.
 - **οὓς** : τὴν αιτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ στο ουδέτερο γένος.
 - **πολλοί** : τὴ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ συγκριτικοῦ βαθμοῦ στο ουδέτερο γένος.
 - **ὑμᾶς** : τὴ δοτικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, στο α' πρόσωπο, σύνθετο με τὸ επιτατικὸ μόριο γε.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΠΑΓΟΥΝΗΣ Σ. – ΠΑΤΣΙΑΣ Β. – ΒΑΙΝΑ Ζ. – ΠΟΡΓΙΑΛΙΔΟΥ Ν.